

Protokół kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie

Jednostka kontrolowana:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie

ul. Bydgoska 63

73-110 Stargard

adres strony internetowej: <https://bip.gops.stargard.pl/>

e-mail: gops@gops.stargard.pl

adres skrzynki e-PUAP: /GOPSStargard/SkrytkaESP

Kontrolujący:

- Iwona Szczygieł – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem,
- Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki, na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 8/2023 z dnia 9 października 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.).

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie oraz Wójt Gminy Stargard zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W dniu 3 października 2024 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

(akta kontroli str. 1-7)

Termin i miejsce kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 10 - 12 października 2023 r. w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie.

Zakres kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań gminy z zakresu pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o Program kontroli kompleksowej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie.

(akta kontroli str. 8-18)

Ustalenia zawarte w protokole oparto o pisemne informacje udzielone przez Kierownika Ośrodka oraz skontrolowaną dokumentację.

Ileć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek”, „GOPS” lub „OPS” – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie;
2. „Gmina” – Gmina Stargard;
3. „ustawa o pomocy społecznej”, „ustawa”, „u.p.s” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) – obowiązująca na dzień kontroli;
4. „Kodeks postępowania administracyjnego”, „kodeks” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2024 r., poz. 572);
5. „Program rządowy” lub „Program” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007 ze zmianami) oraz uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028 (M.P. z 2023 r., poz. 881);
6. „Rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” – rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893 ze zm.);
7. „Rozporządzenie w sprawie kontraktów” – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz.U. Nr 218, poz. 1439);

8. „Dokument strategiczny” lub „Strategia” - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stargard na lata 2021 - 2025;
9. „Ocena” - Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 i 2022 r. dla Gminy Stargard,
10. „u.s.g.” - ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.).

I. Organizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie został powołany na podstawie Uchwały Nr XIV/48/90 Gminnej Rady Narodowej w Stargardzie Szczecińskim z dnia 24 kwietnia 1990 r. w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim oraz zarządzenia Nr 3/90 Naczelnika Gminy w Stargardzie Szczecińskim z dnia 8 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Ośrodek jest jednostką organizacyjną Gminy Stargard, funkcjonującą jako jej jednostka budżetowa. Obszar działania Ośrodka obejmuje teren Gminy Stargard. Ośrodkiem kieruje Kierownik Ośrodka, który odpowiada za całokształt działalności Ośrodka i reprezentuje go na zewnątrz. Nadzór nad Ośrodkiem sprawuje Wójt Gminy Stargard.

W kontrolowanym okresie Ośrodek posiadał statut, który uwzględniał realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

Dodatkowo ustalono, że zgodnie ze Statutem przyjętym Uchwałą nr XIX/165/12 Rady Gminy Stargard Szczeciński z dnia 29 czerwca 2012 r. w sprawie nadania Statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim Ośrodek ma siedzibę w Stargardzie Szczecińskim przy ul. Rynek Staromiejski 5. Natomiast w okresie poddanym kontroli siedziba Ośrodka w rzeczywistości mieściła się przy ul. Bydgoskiej 63 w Stargardzie.

Ustalono, że statut był zmieniany w 2015 r. i 2016 r. uchwałami nr:

- X/65/15 Rady Gminy Stargard Szczeciński z dnia 25 września 2015 r.,
- XVI/109/16 Rady Gminy Stargard z dnia 30 marca 2016 r.

Ww. uchwały zmieniały Statut jedynie w zakresie realizowanych zadań. Ostatnia zmiana wskazywała na to, że Ośrodek wykonuje zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (wyплата świadczeń wychowawczych).

Natomiast w dniu kontroli Ośrodek już nie realizował zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W związku z powyższym zobowiązano Kierownika OPS do wystąpienia z wnioskiem do Rady Gminy Stargard o wprowadzenie zmian w Statucie Ośrodka, w zakresie danych adresowych oraz realizowanych zadań. Nowy Statut kontrolowanej Jednostki powołano uchwałą Nr LIII/469/23 Rady Gminy Stargard z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie nadania Statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Stargardzie, po zakończeniu kontroli. W treści Statutu wprowadzono zostały niezbędne zmiany i w związku z tym należało uznać, że uchybienie zostało wyeliminowane.

W okresie poddanym kontroli Ośrodek posiadał Regulamin Organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie, uwzględniający realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Regulamin określał organizację wewnętrzną Ośrodka.

Ustalono, że zakres działalności Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego obejmuje zadanie związane z prowadzeniem postępowań i wydawaniem decyzji administracyjnych związanych ze świadczeniem wychowawczym. W związku z powyższym poinstruowano Kierownika Ośrodka, że z uwagi na to, że zadanie związane ze świadczeniem wychowawczym realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zachodzi konieczność zmiany regulaminu w tym zakresie. Do dnia sporządzenia niniejszego protokołu Kierownik Ośrodka nie poinformowała o zmianie regulaminu organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie.

Nie wnieśli inni uwag do badanego dokumentu.

Osoby zgłaszające się do OPS w Stargardzie były przyjmowane codziennie w poniedziałki od 8.00 do 16.00 oraz od wtorku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30. Budynek posiada windę oraz toaletę dla osób z niepełnosprawnościami.

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni obsługiwali klientów w swoich pokojach, w sprawach wrażliwych skorzystali z sali konferencyjnej. Ustalono również, że pracownicy socjalni po terenie gminy poruszali się samochodami prywatnymi oraz transportem gminnym i publicznym. Wyjścia służbowe pracowników socjalnych były ewidencjonowane. Ewidencja zawierała godzinę wyjścia i powrotu, cel wyjścia.

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni posiadali legitymacje na obowiązujących bankietach oraz pisemne upoważnienia do przetwarzania danych osobowych, zostali również pisemnie zobowiązani do zachowania w tajemnicy przetwarzanych danych osobowych.

Dokumentację dotyczącą klientów przechowywano w szafach zamykanych na klucz. Ośrodek wyposażony był w sprzęt biurowy oraz komputerowy. Pracownicy socjalni pracowali z zastosowaniem systemu informatycznego POMOST STD Sygnity, PŁATNIK, SEPI.

Świadczenia z pomocy społecznej wypłacano za pośrednictwem Poczty Polskiej, przelewem na rachunek bankowy.

Ośrodek posiadał aktualne przepisy kancelaryjne wprowadzone Zarządzeniem Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie, które były uzgodnione z Dyrektorem Archiwum Państwowego w Szczecinie. Zmiany dokonywane w kontrolowanym okresie w ww. przepisach były każdorazowo uzgadniane z Dyrektorem Archiwum Państwowego w Szczecinie (pismo z dnia 23.10.2020 r. znak – O-III.420.78.2020). W trakcie kontroli stwierdzono, że kontrolowane decyzje były zgodne z jednolitym rzeczowym wykazem akt.

Korespondencję wpływającą rejestrowano w „Dzienniku korespondencji”. Natomiast korespondencję wychodzącą ewidencjonowano w książkach nadawczych.

W kontrolowanym okresie Ośrodek posiadał „Rejestr skarg i wniosków”. W latach 2022 – 2023 wpłynęły 3 skargi, tj.:

- skarga na pracownika w 2022 r. – rozpatrywana przez Kierownika Ośrodka,
- skarga na pracownika w 2023 r. – rozpatrywana przez Kierownika Ośrodka,
- skarga na Kierownika Ośrodka w 2023 r. – rozpatrywana przez Radę Gminy Stargard.

Wszystkie skargi uznano za bezzasadne.

Funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie od 1 lipca 2017 r. sprawowała Pani Anna Ładniak.

Na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z pomocy społecznej, na podstawie

upoważnienia Wójta Gminy z dnia 17 lutego 2006 r., upoważniono Kierownika Ośrodka,

Na podstawie art. 110 ust. 8 ww. ustawy, do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z pomocy społecznej, na podstawie upoważnienia Wójta Gminy z dnia 25 marca 2016 r., upoważniono Zastępcę Kierownika Ośrodka.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

(akta kontroli str. 19-34 oraz 183 - 184)

II. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie w okresie objętym kontrolą zatrudnionych było 24 pracowników, w tym 7 pracowników socjalnych.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kierownik Ośrodka spełniała wymogi kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli ustalono, że zatrudnieni w Ośrodku w Stargardzie pracownicy socjalni spełniali wymagane przepisami kwalifikacje.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 ustawy dopuszcza dwa sposoby ustalania liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. W myśl art. 110 ust. 12 ww. ustawy ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

W kontrolowanym okresie jednostka zatrudniała pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Ustalono, że w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli pracą socjalną objętych było 77 rodzin, w których było 150 osób. W związku z powyższym stwierdzono, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy.

Pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej, który nie jest wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

W kontrolowanym okresie 7 pracowników socjalnych wzięło udział w szkoleniu organizowanym przez pracodawcę, podnoszącym poziom bezpieczeństwa osobistego, określonym w art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej, które odbyło się w dniu 25 kwietnia 2022 r. Jednocześnie ustalono, że pracownicy socjalni nie korzystali ze swojego uprawnienia do superwizji, o której mowa w art. 121a u.p.s.

W myśl art. 119 ust. 2 pkt 6 ww. ustawy pracownik socjalny przy wykonywaniu zadań jest obowiązany podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Kontrola wykazała, że pracownicy socjalni, w okresie podlegającym kontroli, wzięli udział w następujących szkoleniach:

1. Ogólnopolskie szkolenie dla specjalistów z KRPA, ZL. OPS i PCPR;
2. Konferencja wojewódzka dla przedstawicieli GKRPA i pełnomocników ds. przeciwdziałania uzależnieniom;
3. Tryb i zasady kierowania do Domu Pomocy Społecznej po zmianach w 2022 r.;
4. Zaburzenia więzi jako efekt wczesnodziecięcego krzywdzenia dziecka
konsekwencje - sposoby wyjścia;
5. Rozpoznawanie sytuacji konfliktowych i przekształcenie konfliktu we współpracę;
6. Przeciwdziałanie przemocy;
7. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej;

8. Rozwój i jakość w profilaktyce uzależnień.

(akta kontroli str. 35-39)

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

III. Ogólne założenia polityki społecznej gminy

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ustalono, że okresie podlegającym kontroli Gmina Stargard posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjętą uchwałą Nr XXIII/215/21 Rady Gminy Stargard z dnia 29 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2025.

W toku kontroli stwierdzono, że dokument posiadał wszystkie obligatoryjne elementy wskazane w art. 16b ustawy, obowiązującym w dniu przyjęcia uchwały.

W Strategii dokonano charakterystyki Gminy Stargard, w tym problemów społecznych w następujących obszarach: sytuacji demograficznej, edukacji i kultury, rynku pracy i bezrobocia, sytuacji rodzin, w tym pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczej, niepełnosprawności, seniorów, ochrony zdrowia, sytuacji mieszkaniowej, uzależnienia, przemocy, bezpieczeństwa, bezpieczeństwa socjalnego, kapitału społecznego.

W Strategii wizję określono w następujący sposób: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, nieaktywne zawodowo oraz seniorzy biorą czynny udział w działaniach ukierunkowanych na kreowanie ich zaangażowania oraz przeciwdziałanie stwierdzonym problemom społecznym.

Określone cele strategiczne odzwierciedlały ustalone priorytety. Do każdego celu strategicznego określono działania, wskazano realizatorów, źródła finansowania, okres realizacji, wskaźniki i ramy finansowe.

Na koordynatora realizacji Strategii wskazano GOPS w Stargardzie.

Dokument zakładał, że Strategia w okresie jej obowiązywania będzie podlegała monitoringowi, który będzie prowadzony w ujęciu corocznym, poprzez wskazanie

działań, które zostały podjęte oraz określenie ich wpływu na cele zaplanowane w Strategii.

Ustalono, że Strategię poddawano corocznym monitoringom, których efekty za 2021 r. oraz 2022 r. przedstawiano w corocznym „Raporcie o Stanie Gminy Stargard”.

Nie wniesiono uwag do badanego dokumentu.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2023 r. została opracowana Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 r. Dokument przedstawiono Radzie Gminy w Stargardzie oraz sejmikowi województwa w dniu 27 kwietnia 2023 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w ustawie. Ocena posiadała wymagane ustawą rekomendacje.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie opracował sprawozdanie z działalności, wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej i przedłożył do Rady Gminy w Stargardzie w dniu:

- 14 lutego 2022 r. – za 2021 r.,
- 14 lutego 2023 r. – za 2022 r.

Nie wniesiono uwag do badanych dokumentów.

(akta kontroli str. 40-41)

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 17 obowiązującym w okresie podlegającym kontroli, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie

dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie sprawozdania przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej były przesłane w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

(akta kontroli str. 41 - 42)

Gmina Stargard w celu zabezpieczenia potrzeb mieszkańców w zakresie tymczasowego schronienia w kontrolowanym okresie zawarła porozumienia o współpracy i umowy:

1. na usługę udzielenia schronienia w schronisku dla osób bezdomnych ze:
 - Stowarzyszeniem Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie,
 - Stowarzyszeniem DIOGENES w Rynowie,
 - Stowarzyszeniem Monar – Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot w Łagiewnikach,
2. na usługę prowadzenia noclegowni dla osób bezdomnych oraz ogrzewalni z Gminą - Miastem Stargard.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Gmina nie zapewnia miejsc w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Należy nadmienić, że udzielanie schronienia, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, poprzez które gmina udziela schronienia oraz ich wzajemne uzupełnianie się, każda gmina powinna realizować ww. zadanie własne poprzez zapewnienie miejsc w każdej ze wskazanych form.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej zgłoszenia do rejestru dokonuje Gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;

3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

Z analizy zawartych umów i terminów dokonania zgłoszeń ustalono, że w dwóch przypadkach dokonano zgłoszenia do rejestru z uchybieniem terminu, tj.:

- w przypadku umowy zawartej ze Stowarzyszeniem „Diogenes” w dniu 6 kwietnia, zgłoszenia do rejestru dokonano w dniu 21 kwietnia 2022 r., co oznacza, że nastąpiło jednodniowe przekroczenie terminu,
- w przypadku porozumienia zawartego z Gminą - Miastem Stargard nr SP.I.1/30/2019 z dnia 1 lutego 2019 r. w sprawie prowadzenia noclegowni i ogrzewalni dla osób bezdomnych oraz określenia zasad i udziału w kosztach ich utrzymania, zgłoszenia do rejestru dokonano 13 stycznia 2022 r., co oznacza brak zgłoszenia do rzeczzonego rejestru przez okres prawie 3 lat. Jednocześnie ustalono, że z początku okresu objętego kontrolą dokonano zgłoszenia ogrzewalni i noclegowni, w których Gmina udziela schronienia, do rejestru Wojewody Zachodniopomorskiego. Dokonanie ww. zgłoszenia wyeliminowało uchybienie, które miało miejsce poza kontrolowanym okresem i odstąpiono od oceny w tym zakresie. Jednocześnie pouczone Kierownika o konieczności terminowego aktualizowania wszystkich danych objętych rejestrem.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Gmina posiadała uchwałę XXV1/238/21 Rady Gminy Stargard z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie ustalenia w zakresie zadań własnych, szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za udzielenie wsparcia w postaci tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

(akta kontroli str. 43)

Nie wniesiono innych uwag.

W ramach zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy w zakresie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Gmina Stargard zawarła z Gminą - Miastem Stargard, porozumienie Nr 1/ŚDS/2017 z dnia 20 stycznia 2017 r. w sprawie świadczenia

pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi - mieszkańcom Gminy Stargard przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Stargardzie (miasto).

(akta kontroli str. 43 oraz 181 - 182)

Nie wniesiono uwag.

W kontrolowanym okresie Gmina zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie prowadzenia poradnictwa specjalistycznego na rzecz lokalnej społeczności.

Z informacji uzyskanych od Kierownika Ośrodka wynika, że w okresie poddanym kontroli, mieszkańcy Gminy otrzymywali wsparcie w Stargardzkim Stowarzyszeniu Klub Abstynenta „ALA” z siedzibą w Stargardzie, z którym Gmina Stargard podpisała porozumienie. Stowarzyszenie zapewniało swobodny i anonimowy dostęp do udziału w pracach grup samopomocowych dla osób z Gminy Stargard.

W 2022 roku mieszkańcy Gminy Stargard korzystali z usług Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego prowadzonego przez Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „ALA” w Stargardzie. Odbęto się 71 rozmów (w tym telefonicznych) i spotkań z indywidualnym specjalistą terapii uzależnień. Natomiast w spotkaniach grupy wsparcia systematycznie brało udział 10 osób.

Porady psychologiczne udzielane są mieszkańcom gminy przez psychologów zatrudnionych w szkołach lub Regionalne Centrum Kryzysowe. Jednak nie prowadzono rejestru poradnictwa specjalistycznego na rzecz lokalnej społeczności.

Mieszkańcy Gminy korzystali z poradnictwa prawnego na terenie powiatu.

Pracownicy socjalni informowali mieszkańców o możliwości skorzystania z usług Regionalnego Centrum Kryzysowego, a informację o działalności Centrum udostępniano na stronie bip.gopsstargard.pl, w zakładce pn. „Gminny Zespół Interdyscyplinarny”.

Na stronie bip.gops.stargard.pl, w zakładce pn. „Wykaz poradnictwa specjalistycznego” udostępniano informacje o miejscach, w których można skorzystać z pomocy.

(akta kontroli str. 43-44)

Nie wniesiono uwag.

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach

treningowych lub wspomaganych (do 31 października 2023 r. w mieszkaniach chronionych wspieranych lub chronionych treningowych).

W kontrolowanym okresie Gmina Stargard nie realizowała zadania wynikającego z ww. przepisu. Jednocześnie ustalono, że Gmina dokonała diagnozy w zakresie tworzenia tej formy wsparcia, która nie wskazuje na konieczność tworzenia (budowania) mieszkań chronionych (od 1 listopada 2023 r. mieszkań treningowych lub wspomaganych) (akta sprawy str. 44)

Nie wniesiono uwag.

Na terenie Gminy Stargard nie funkcjonuje gminny dom pomocy społecznej. Kierownik GOPS poinformowała, że cyt. „Nie była prowadzona taka analiza. Potrzeby mieszkańców w tym zakresie zabezpieczane są na bieżąco.”

W kontrolowanym okresie Ośrodek nie opracował i nie realizował projektów socjalnych. Kierownik kontrolowanej Jednostki poinformowała, że cyt.: „Powyższe zadanie nie jest realizowane z uwagi na niewystarczające zainteresowanie ze strony mieszkańców, rozległość gminy nie sprzyja realizacji ww. zadania.”

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w okresie poddanym kontroli, w ramach współpracy z powiatowym urzędem pracy, pracownicy socjalni sprawdzali aktualne oferty pracy na stronie internetowej urzędu pracy i przekazywali klientom informacje na ich temat. Ponadto motywowali bezrobotnych mieszkańców do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Stargardzie, w celu podniesienia lub nabycia umiejętności zawodowych oraz przekwalifikowania i zdobycia zatrudnienia.

Organizowano również prace społecznie-użyteczne. W 2022 r. oraz w 2023 r. w pracach społecznie użytecznych uczestniczyło 12 osób (w każdym roku).

(akta kontroli str.44 - 45)

Nie wniesiono uwag.

IV. Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,

2. zasiłków okresowych,
3. posiłków,
4. usług opiekuńczych
5. zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych,
6. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
7. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
8. przyznawania tymczasowego schronienia,
9. sprawienia pogrzebu,
10. świadczenia pracy socjalnej,
11. zawierania kontraktów socjalnych,
12. wypłaty wynagrodzenia za sprawowanie opieki, przyznanego przez sąd.

Z analizy sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za 2022 r. oraz sprawozdania z dożywiania za 2022 r. wynika, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – 74,
- zasiłki okresowe – 51,
- posiłek – 176,
- zasiłki pieniężne – „Posiłek w szkole i w domu” – 387,
- usługi opiekuńcze – 12,
- zasiłki celowe i w naturze – 222, w tym specjalne zasiłki celowe – 60,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 2,
- schronienie – 12,
- sprawienie pogrzebu – 1,
- odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – 23,
- pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 17,
- kontrakty socjalne część A – 4,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd – 2.

Wyboru dokumentacji kontrolnej dokonano na podstawie losowania, świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu marcu i wrześniu 2022 r. W przypadku braku wymaganej ilości spraw losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.423.110.2022 z dnia 30.08.2022 r.,
2. SŚ.423.75.2022 z dnia 14.03.2022 r.,
3. SŚ.423.80.2022 z dnia 24.03.2022 r.

(akta kontroli str. 45-46)

Stwierdzono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zgodnie z aktualnym orzecnictwem „głównym zadaniem ośrodków pomocy społecznej jest ustalanie uprawnień do świadczeń i ich przyznawanie. Sprawy dotyczące świadczeń rozstrzygane są w formie aktu administracyjnego. Kompetencje do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej u.s.g. przyznaje wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), o ile przepisy szczególne nie zawierają odmiennych regulacji (art. 39 ust. 1 u.s.g.). Co prawda w art. 110 ust. 7 u.p.s. wskazano, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, jednakże przeniesienie kompetencji orzeczniczych na kierownika ośrodka nie zmienia właściwości organu. Przeniesienie kompetencji

orzeczniczych w sprawach z zakresu pomocy społecznej na kierownika ośrodka pomocy społecznej nie powoduje zmiany właściwości organu, a wydana w sprawie decyzja jest w dalszym ciągu decyzją wójta (burmistrza, prezydenta miasta), stosownie do ogólnej zasady wyrażonej w powołanym art. 39 ust. 1 u.s.g. W dalszym ciągu piastun funkcji określonego organu zachowuje swoje kompetencje, a kierownik ośrodka pomocy społecznej podejmuje decyzje wyłącznie z jego upoważnienia i w zakresie jego kompetencji. Nadal jest to decyzja organu, który udzielił upoważnienia. W związku z tym w oznaczeniu organu musi być wskazany podmiot upoważniony ustawowo do wydania decyzji, czyli wójt (burmistrz, prezydent miasta). Osoba w rzeczywistości wydająca decyzję i ją podpisująca, działa wówczas z upoważnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta)” (Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 26.10.2023 r., II SAB/Go 102/23). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Stargard jest gminą, zaś organem wydającym decyzje w sprawach z zakresu pomocy społecznej jest zatem Wójt Gminy Stargard.

Ww. uchybienie nie miało wpływu na przyznanie pomocy, w związku z tym pouczono Kierownika Ośrodka o konieczność określania Wójta Gminy Stargard organem wydającym decyzje.

Ponadto stwierdzono, że w dokumentacji badanych spraw znajdowały się kopie orzeczeń, których nie potwierdzono za zgodność z oryginałem. Zgodnie z § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego w aktach sprawy zamiast oryginałów można pozostawić kopie dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ww. ustawy, z wyjątkiem dowodu tożsamości, którego kopii nie wykonuje się, poświadczonych za zgodność z oryginałem przez upoważnionego pracownika socjalnego podmiotu prowadzącego postępowanie. Przy czym ustawa o pomocy społecznej nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących poświadczania kopii dokumentów za zgodność z oryginałem. Jednakże stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego zostało określone w art. 14 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 76a § 2b k.p.a., upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie, któremu został okazany oryginał dokumentu wraz z odpisem, na żądanie strony, poświadcza zgodność odpisu dokumentu z oryginałem. Poświadczenie obejmuje podpis pracownika, datę i oznaczenie miejsca sporządzenia

poświadczenia, a na żądanie strony, również godzinę sporządzenia poświadczenia. Jeżeli dokument zawiera cechy szczególne (dopiski, poprawki lub uszkodzenia), należy stwierdzić to w poświadczeniu.

Ponadto ustalono, że sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1 podczas przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego nie odebrano oświadczenia o dochodach od jednego z dorosłych członków rodziny. Brakowało również informacji czy ww. osoba jest osobą ubezpieczoną. Powyższe spowodowało, że z dokumentacji nie wynikała zasadność opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne, stronie postępowania. W związku z powyższym Kierownik Ośrodka złożyła pisemne wyjaśnienie, które potwierdziło zasadność opłacenia ww. składki. Informacje zawarte w rodzinnym wywiadzie środowiskowym, dotyczące sytuacji rodziny były ogólnikowe. W związku z powyższym poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności zawierania wszystkich informacji uzasadniających przyznanie tego świadczenia.

Dodatkowo w sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 2 składka na ubezpieczenie zdrowotne została przyznana w sposób nieprawidłowy. Zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej powinna być przyznana na okres, na który przyznano zasiłek stały tj. od 1 lutego 2022 r. Składka na ubezpieczenie zdrowotne została przyznana od 15 lutego 2023 r. Wcześniejszą decyzją zostało potwierdzone prawo do świadczeń opieki zdrowotnej do 14 lutego 2022 r. Zgodnie z art. 54 ust. 9 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej w przypadku, gdy świadczeniobiorca zostaje objęty ubezpieczeniem zdrowotnym, niezwłocznie stwierdza się wygaśnięcie decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Jednocześnie ustalono, że badanej decyzji nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonej w art. 108 k.p.a., strona nie złożyła oświadczenia o rezygnacji z praw do odwołania, określonego w art. 127a § 1 kodeksu, co oznacza, że decyzja została zrealizowana przed uprawomocnieniem. Natomiast zgodnie z art. 130 § 1 k.p.a. przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu.

Ponadto w sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 3 z treści wywiadu nie wynika, że klient został poinformowany przez pracownika socjalnego o przysługującym mu prawie do zasiłku pielęgnacyjnego. Z otrzymanego wyjaśnienia wynika, że pracownik socjalny przyjął do wiadomości jedynie wyjaśnienie klienta, że ten nie będzie ubiegał się o zasiłek pielęgnacyjny, ponieważ z powodu tego świadczenia zasiłek stały będzie wypłacany w mniejszej kwocie. Pracownik socjalny miał obowiązek poinformować klienta, że jego łączny dochód, po uzyskaniu zasiłku pielęgnacyjnego, będzie wynosił 776 zł.

(akta kontroli str. 47-68)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przez okres, na który został przyznany zasiłek stały opłacano składkę na ubezpieczenie zdrowotne, o której mowa w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Podczas czynności kontrolnych omówiono z Kierownikiem Ośrodka stwierdzone uchybienia i pouczone o konieczności ich wyeliminowania oraz wzmożeniu nadzoru nad sporządzaną dokumentacją.

Nie wniesiono innych uwag.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy

od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono, wybraną zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób otrzymujących zasiłki okresowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.422.35.2022z dnia 19.04.2022 r.,
2. SŚ.422.32.2022 z dnia 22.03.2022 r.,
3. SŚ.422.83.2022 z dnia 15.09.2022 r.,

(akta kontroli str. 69)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. W kontrolowanej dokumentacji dochód klientów był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek okresowy oraz termin wypłaty świadczenia. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16.

W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy

zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.420.60.2022 z dnia 10.03.2022 r.,
2. SŚ.420.25.2022 z dnia 26.01.2022 r.,
3. SŚ.420.112.2022 z dnia 11.08.2022 r.,
4. SŚ.421.13.2022 z dnia 21.02.2022 r. – specjalny zasiłek celowy,
5. SŚ.421.23.2022 z dnia 16.03.2022 r. – specjalny zasiłek celowy.

(akta kontroli str.70 - 72)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1 w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego, w części dotyczącej potrzeb i oczekiwań zgłoszonych podczas przeprowadzenia wywiadu sformułowano bardzo ogólne zapisy tj. ”ubiega się o pomoc finansową”. W badanej sprawie brak oświadczenia o dochodach wspólnie gospodarującego, dorosłego syna strony, co było sprzeczne z art. 107 ust. 5b pkt 18 u.p.s. Z badanej dokumentacji wynika, że pracownik socjalny nie podejmował działań na rzecz dorosłego syna strony postępowania (zdrowy, nie pracujący, nie zarejestrowany w PUP). Powyższe było sprzeczne z art. 119 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 2 brak działań aktywizujących na rzecz osoby korzystającej z pomocy społecznej - we wnioskach pracownika wskazano, że strona aktywnie poszukiwała pracy, jednak brakowało kontraktu socjalnego. Dodatkowo przyznano pomoc na zakup opału w kwocie 50 zł, jednak brak informacji czy klientka posiadała opał, a co za tym idzie brak uzasadnienia do wysokości pomocy

na zakup opału w ww. kwocie. W kwestionariuszu wywiadu brakowało również informacji o zasobach rodziny, tj. informacji o pobieraniu świadczenia wychowawczego na troje dzieci (3x 500 zł = 1500 zł). W związku z powyższym, na podstawie badanej dokumentacji, trudno było stwierdzić, czy przyznana pomoc była adekwatna do potrzeb.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 3 pomoc została przyznana na podstawie faktur za leki z V, VI, VII, VIII 2022 r., co oznacza przyznanie pomocy w formie refundacji za poniesione wydatki na zakup leków przed przyznaniem pomocy, brak zaświadczenia lekarskiego. W wyroku z dnia 31 sierpnia 2022 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach orzekł, że cyt. „Zasiłek celowy jest świadczeniem, które ma umożliwić osobie wnioskującej o pomoc zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej. Zasiłek celowy nie służy rekompensacie poniesionych przez stronę wydatków. Celem pomocy społecznej jest udzielanie wsparcia osobom rzeczywiście go potrzebującym i nie mogą z niego korzystać osoby, które mają możliwość zaspokojenia potrzeb życiowych” (sygn. akt II SA/Gl 639/22). Pomoc społeczna nie zwraca poniesionych przez stronę kosztów, ale ma służyć zaspokojeniu potrzeby, której nie jest w stanie ona zaspokoić w ramach posiadanych zasobów i możliwości. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w wyroku z dnia 9 grudnia 2013 r. sygn. akt III SA/Kr 424/13 podkreślił, że „przepis art. 4 u.p.s. nakłada na osoby korzystające z pomocy społecznej obowiązek współdziałania z organami pomocy społecznej w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Obowiązek ten stanowi następstwo zasady subsydiarności, wyrażonej w art. 2 ust. 1 u.p.s., gdzie postanowiono, że pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Konstrukcja tej zasady wskazuje, że organy pomocy społecznej nie wyręczają obywatela z obowiązku utrzymywania się w trudnej życiowo sytuacji, ale wymagają od niego aktywności w pokonywaniu niepomyślności życiowych.

W toku kontroli ustalono, że pomoc w formie zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego przyznawana była na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, tj. zakup

żywności, częściowe lub w całości pokrycie kosztów leków i leczenia oraz dofinansowanie do zakupu ogrzewania, w tym opału.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Po za jedną sprawą, w pozostałych przypadkach dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w kontrolowanych decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16. Decyzje wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek celowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Ponadto badane decyzje, w treści podstawy prawnej posiadały art. 108 k.p.a. zgodnie, z którym decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. Jednakże rzeczne decyzje w treści rozstrzygnięć nie nadawały stronom postępowań uprawnienia do natychmiastowej realizacji decyzji oraz nie odzwierciedlały takiej konieczności w treści uzasadnień. Z uwagi na to, że uchybienie nie miało wpływu na przyznanie pomocy poinstruowano Kierownika Ośrodka, że zgodnie z aktualnym orzecznictwem z urzędu rygor natychmiastowej wykonalności może być nadany wtedy, gdy zwłoka z jej wykonaniem stwarza stan zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego albo gdy grozi gospodarstwu narodowemu ciężkimi stratami, gdy w danym czasie i w danej sytuacji nie można się obejść bez wykonania praw lub obowiązków, o których rozstrzyga się w decyzji, ponieważ zwłoka w ich wykonaniu zagraża dobrom chronionym, określonym w art. 108 § 1 k.p.a. Zagrożenie to musi mieć realny charakter

i nie może być tylko prawdopodobne, a okoliczność ta musi być uwidoczniiona w uzasadnieniu postanowienia o nadaniu rygoru natychmiastowej wykonalności (Wyrok WSA w Rzeszowie z 6.04.2020 r., II SA/Rz 179/20).

(akta kontroli str. 72-90)

Podczas czynności kontrolnych omówiono z Kierownikiem Ośrodka stwierdzone uchybienia i pouczono o konieczności ich wyeliminowania oraz wzmożeniu nadzoru nad sporządzaną dokumentacją.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłek celowy w sytuacji klęsk i zdarzeń losowych

Zgodnie z art. 40 ust. zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego. Zgodnie z art. 40 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. Ponadto zgodnie z art. 40 ust 3 zasiłek celowy, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego, przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.426.2.2022 z dnia 08.12.2022 r.,
2. SŚ.426.1.2022 z dnia 06.12.2022 r.

(akta kontroli str. 91)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi (część VII), które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały elementy określone w art. 107 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w kontrolowanych decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16. Decyzje wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek celowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Świadczenia w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”

Pomoc w zakresie dożywiania była udzielana zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

Sposób realizacji ww. zadania w Gminie Stargard dodatkowo regulowały uchwały nr:

- XLV/408/23 Rady Gminy Stargard z dnia 27 stycznia 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej przez osoby objęte rządowym programem "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
- NR II/12/18 Rady Gminy Stargard z dnia 30 listopada 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej przez osoby objęte rządowym programem "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
- II/13/18 Rady Gminy Stargard z dnia 30 listopada 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania.

W 2022 r. programem objęto 442 osoby, pomoc w formie posiłku otrzymało 153 osoby, w tym 146 dzieci i młodzieży. W 2023 r. do dnia kontroli programem objęto 344 osób, pomoc w formie posiłku otrzymało 119 osób, w tym 114 dzieci i młodzieży.

W kontrolowanym okresie dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji. W kontrolowanym okresie 1 rodzinie odmówiono posiłku dla dzieci, ponieważ dochód rodziny przekroczył 200 % kryterium dochodowego.

W 2022 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 10,04 zł, a w 2023 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 13,26 zł.

Ustalono również, że szkoły na terenie gminy uczestniczą w programach, które dostarczają owoce, warzywa oraz produkty mleczne. Programy skierowane były do uczniów kl. I -IV szkoły podstawowej.

Z informacji przekazanej przez Kierownika Ośrodka wynika, że w kontrolowanym okresie Ośrodek pokrywał koszty dożywiania dzieci uczących się w następujących placówkach:

❖ 2022 r.

- 1) Szkoła Podstawowa w Warnicach- 7,88 zł;
- 2) Polsko Angielska Szkoła Podstawowa Tęczowe Abecadło w Stargardzie - 13,50 zł;
- 3) Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Stargardzie - 12,00 zł, a od września 2022 r. koszt 13,00 zł;
- 4) Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Szczecinie - 8,00 zł;
- 5) Szkoły Podstawowe w Stargardzie (nr 1 – nr 11) i Zespół Szkół Specjalnych w Stargardzie – 10,51 zł, a od września 2022r. koszt 13,00 zł;
- 6) Szkoły Gminy Stargard (Grzędzice, Małkocin, Strachocin, Pęczino, Sowno) -13,50 zł;
- 7) Szkoła Podstawowa w Kunowie -17,00 zł;
- 8) Zespół Szkół w Białym Borze- 6,50 zł;
- 9) Niepubliczne Przedszkole Słoneczko TPD w Grzędzicach - 13,50zł,
- 10) Niepubliczne Przedszkole TPD w Krąpielu - 13,50zł,
- 11) Niepubliczne Przedszkole TPD w Pęczynie - 13,50 zł;
- 12) Niepubliczne Przedszkole Słoneczko TPD w Koszewie - 11 zł;
- 13) Przedszkole Niepubliczne „Calineczka” w Stargardzie - 12 zł;
- 14) Żłobek i Przedszkole Niepubliczne „Elemelek” w Stargardzie - 10 zł;
- 15) Przedszkole „Wesoły Promyczek” mieszczące się przy Szkole Podstawowej w Marianowie – 8,50 zł;
- 16) Przedszkole Publiczne mieszczące się w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Sowinie - 8,50 zł.

❖ 2023 r.

- 1) Szkoła Podstawowa w Warnicach - 11,70 zł;
- 2) Szkoła Podstawowa Nr 3 w Stargardzie - 14,87 zł;
- 3) Szkoła Podstawowa NR 5 w Stargardzie - 14,87 zł;
- 4) Szkoła Podstawowa NR 8 w Stargardzie - 14,87 zł;
- 5) Zespół Szkół Specjalnych w Stargardzie - 14,87 zł;
- 6) Szkoły Podstawowe Gminy Stargard (Grzędzice, Pęczino, Strachocin, Małkocin, SP Sowno) - 15,00 zł;
- 7) SP Marianowo – 16,50 zł;
- 8) Niepubliczne Przedszkole Słoneczko TPD w Grzędzicach – 10 zł;
- 9) Niepubliczne Przedszkole TPD w Krapielu – 11 zł;
- 10) Niepubliczne Przedszkole TPD w Pęczynie - 11;
- 11) Niepubliczne Przedszkole Słoneczko TPD w Koszewie - 11,60 zł;
- 12) Przedszkole Publiczne mieszczące się w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Sowinie - 10,00 zł;
- 13) Niepubliczne Przedszkole „Uśmiech” w Stargardzie - 13,00 zł;
- 14) Przedszkole Niepubliczne „Calineczka” w Stargardzie – 9,00zł.

W okresie objętym kontrolą posiłki spożywane przez dzieci w placówkach funkcjonujących na terenie gminy były przygotowywane przez firmę zewnętrzną, która w ramach umowy zajmowała się również ich dostarczaniem. Jadłospis był przygotowywany na 10 dni, jednakowy dla wszystkich dzieci spożywających posiłki w szkołach. Nadzór i kontrola nad wydawanymi posiłkami w danej placówce była sprawowana bezpośrednio przez dyrektora placówki, który upoważniał osoby do wydawania posiłków, posiadające książeczki zdrowia i odpowiednie badania. W okresie podlegającym kontroli Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna przeprowadzała kontrole. Z informacji uzyskanych przez Kierownika Ośrodka wynika, że we wrześniu 2023 przeprowadzono kontrolę w Szkole Podstawowej w Grzędzicach i Pęczynie, a w lipcu 2023 Szkole Podstawowej w Strachocinie, w związku z prowadzonymi półkoloniami. Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych, ponieważ placówki nie zgłaszały takiej potrzeby. Podczas rozmowy z Kierownikiem GOPS uzyskano informacje, że w czasie wakacji, ferii zimowych oraz przerw świątecznych przyznawane były świadczenia pieniężne na zakup żywności. Średnia wysokość

świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności w 2022 r. wynosiła 276,36 zł, w 2024 r. - 289,79 zł.

W okresie podlegającym kontroli, w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

Ośrodek pokrywał koszty posiłków osobom uprawnionym, określonym w art. 7 ustawy o pomocy społecznej w:

❖ 2022 r.:

- CARITAS Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w Stargardzie - 7,50 zł;
- Stowarzyszenie DIOGENES w Rynowie- 9 zł;
- Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie – 7 zł;

❖ 2023 r.:

- CARITAS Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w Stargardzie- 7,50 zł;
- Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie – 7 zł;
- Stowarzyszenie MONAR Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Łagiewnikach - 22,00 zł.

(akta kontroli str. 92-101)

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, z list wypłat poszczególnych świadczeń niepieniężnych i pieniężnych dokumentację osób otrzymujących posiłki oraz zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.432.92.2022 z dnia 29.09.2022 r. (posiłek).
2. SŚ.432.19.2022 z 13.04.2022 r. (posiłek),
3. SŚ.432.82.2022 z dnia 15.09.2022 r. (posiłek),
4. SŚ.432.102.2022 z dnia 27.10.2022 r. (posiłek),
5. SŚ.432.9.2022 z dnia 23.02.2022 r. (posiłek),
6. SŚ.424.117.2022 z dnia 22.03.2022 r. (świadczenie pieniężne),
7. SŚ.424.254.2022 z dnia 15.09.2022 r. (świadczenie pieniężne),
8. SŚ.424.75.2022 z 03.02.2022 r. (świadczenie pieniężne),
9. SŚ.424.268.2022 z dnia 29.09.2022 r. (świadczenie pieniężne),
10. SŚ.424.220.2022 z dnia 11.08.2022 r. (świadczenie pieniężne),
11. SŚ.424.51.2022 z dnia 26.01.2022 r. (świadczenie pieniężne).

(akta kontroli str. 102 – 107)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności oraz posiłków poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją (w przypadku jednej sprawy postępowanie było przedłużane o czym informowano stronę). Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 § 1 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w kontrolowanych decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16. Decyzje administracyjne wskazywały okres obowiązywania świadczeń oraz terminy wypłat w przypadku świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Ponadto decyzje wskazane w pkt 1 – 6, w treści podstawy prawnej posiadały art. 108 k.p.a. Jednakże rzeczony decyzje w treści rozstrzygnięć nie nadawały stronom postępowań uprawnienia do natychmiastowej realizacji decyzji oraz nie odzwierciedlały takiej konieczności w treści uzasadnień. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 22 -23.

Stwierdzono, że kwestionariusze rodzinnych wywiadów środowiskowych opatrzone pieczęcią, która nie spełnia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, tj. w miejscu oznaczenia jednostki organizacyjnej pomocy społecznej stwierdzono brak numeru NIP lub Regon. W trakcie kontroli poinformowano Kierownika o konieczności oznaczania jednostki organizacyjnej pomocy społecznej numerem NIP lub Regon, na wszystkich kwestionariuszach wywiadów środowiskowych. Konieczność taka wynika ze wzoru kwestionariusza wywiadu środowiskowego określonego w rozporządzeniu. (akta kontroli str. 108 – 128)

Podczas czynności kontrolnych omówiono z Kierownikiem Ośrodka stwierdzone uchybienia i pouczono o konieczności ich wyeliminowania oraz wzmożeniu nadzoru nad sporządzaną dokumentacją.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Sposób realizacji usług opiekuńczych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie, w kontrolowanym okresie regulowały następujące uchwały:

- Uchwała XVI/159/20 Rady Gminy Stargard z dnia 29 kwietnia 2020 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Koszt jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosił 20 zł.

W toku kontroli ustalono, że w 2022 r. usługi opiekuńcze świadczyły 4 osoby, w tym 2 osoby zatrudnione na umowę o pracę i 2 osoby na podstawie umowy cywilno – prawnej. Natomiast w 2023 r. do dnia zakończenia kontroli usługi opiekuńcze świadczyły 2 osoby zatrudnione na umowę o pracę.

Z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w 2022 r. skorzystało 12 osób, a w 2023 r., do dnia zakończenia kontroli 11 osób.

Ośrodek sprawował nadzór nad jakością i zakresem świadczonych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób korzystających z usług opiekuńczych przeprowadzając

rozmowy z osobami świadczącymi usługi oraz przez kontakt pracownika socjalnego z osobami, u których były świadczone usługi opiekuńcze.

(akta kontroli str.129 - 133)

Sprawdzono, wybraną na podstawie założonej metody, dokumentację osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. SŚ.460.13.2022 z dnia 10.06.2022 r.,
2. SŚ.460.11.2022 z dnia 17.02.2022 r.

(akta kontroli str. 134 - 135)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1 odpłatność za usługi opiekuńcze była ustalona na podstawie dochodu strony z miesiąca, w którym złożyła wniosek o pomoc, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 3 u.p.s. zgodnie, z którym za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności ustalania odpłatności z usługi opiekuńcze na podstawie dochodu określonego w art. 8 ust. 3 ww. ustawy.

Ustalono, że wymiar i zakres usług opiekuńczych nie był uzgodniony z klientem. W treści kwestionariuszy rodzinnych wywiadów środowiskowych, potrzeby i oczekiwania zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu były wyrażone w postaci bardzo ogólne zapisy, które nie zawierały zakresu i okresu, na jaki miały być przyznane usługi opiekuńcze. Ponadto w ww. kwestionariuszach brak szczegółowych informacji uzasadniających przyznanie usług opiekuńczych w wymiarze i zakresie określonym w decyzjach administracyjnych. Dodatkowo przyznanie usług opiekuńczych następowało na okres cyt.: "do czasu ustania potrzeby", który był nieprecyzyjny, natomiast w ocenie zespołu kontrolującego okres na jaki zostały przyznane usługi opiekuńcze powinien być doprecyzowany.

Decyzje w treści podstawy prawnej posiadały art. 108 k.p.a. Jednakże rzeczne decyzje w treści rozstrzygnięć nie nadawały stronom postępowań uprawnienia do natychmiastowej realizacji decyzji oraz nie odzwierciedlały takiej konieczności w treści

uzasadnień oraz dokumentacji spraw. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 22 - 23.

Ponadto stwierdzono, że w dokumentacji badanych spraw znajdowały się kopie orzeczeń, których nie potwierdzono za zgodność z oryginałem. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 16 - 17.

W aktach sprawy znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych nie było poprzedzone ustaleniem sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej, Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 § 1 k.p.a.

Jednocześnie ustalono, że w kontrolowanych decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze i miejsce ich świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 136 - 144)

Podczas czynności kontrolnych omówiono z Kierownikiem Ośrodka stwierdzone uchybienia i pouczono o konieczności ich wyeliminowania oraz wzmożeniu nadzoru nad sporządzaną dokumentacją.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Ustalono, że Ośrodek prowadził ewidencję czasu pracy osób realizujących usługi opiekuńcze w kartach pracy, które zawierały podpis osoby korzystającej z usług opiekuńczych.

Nie wniesiono uwag.

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie

funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.437.3.2022 z dnia 26.01.2022 r. - decyzja kierująca do DPS,
2. SŚ.437.38.2022 z dnia 04.07.2022 r. - decyzja kierująca do DPS,
3. SŚ.437.46.2022 z dnia 21.07.2022 - decyzja ustalająca odpłatność za DPS,
4. SŚ.437.59.2022 z dnia 25.11.2022 - decyzja zmieniająca odpłatność (1),
5. SŚ.437.14.2023 z dnia 26.04.2023 - decyzja zmieniająca odpłatność (2),
6. SŚ.437.22.2023 z dnia 19.05.2023 r. - decyzja kierująca do DPS.

(akta kontroli str. 145 - 147)

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1 w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego wpisano datę zgłoszenia 12 stycznia 2022 r., a w decyzji 13 stycznia 2022 r. Kierownik Ośrodka przedłożyła wyjaśnienie w tym zakresie i poinformowała, że pracownik socjalny otrzymał wniosek o pomoc podczas wizyty w środowisku w dniu 12 stycznia 2022 r., a osoba rejestrująca pocztę wpływającą do OPS otrzymała wniosek w dniu następnym i zarejestrowała wniosek o pomoc w dniu 13 stycznia 2022 r. Pouczono Kierownika, że rejestrowanie wniosku przyjętego przez pracownika socjalnego podczas wywiadu środowiskowego powinno następować w dniu jego przyjęcia.

Decyzje wskazane w pkt 2 - 5 dotyczyły tej samej osoby, umieszczonej w DPS i ustalono, że:

- w sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt 4 do dochodu za październik 2022 r. wliczono wyrównanie za cztery dni września 2022 r. i na tej podstawie błędnie naliczono odpłatność za listopad 2022 r. Nieprawidłowość miała wpływ na pomoc udzieloną stronie.
- Do wydania decyzji wskazanej w pkt 5 pracownik socjalny sporządził plan pomocy, na kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego (cz. IV), przeprowadzonego przez pracownika socjalnego z DPS. Analogicznie Kierownik Ośrodka podpisała plan pomocy na ww. dokumencie. Kierownikowi Ośrodka

wskazano, że ww. kwestionariusz stanowił dokumentację sporządzoną przez inną jednostkę, w związku z tym kadra Ośrodka nie miała uprawnień do jego modyfikacji. Pouczono Kierownika GOPS, że w sytuacji, gdy kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego jest sporządzany na potrzeby Ośrodka przez inną jednostkę, to należy zweryfikować poprawność zawartych w nim danych i wysokość dochodu osób ubiegających się o pomoc i dołączać dodatkową kartkę (str. 3 - 4 wywiadu cz. IV), tzw. "wkładkę", na której należy planować pomoc.

W dokumentacji sprawy zakończonej decyzją wskazaną w pkt 6 brakowało oświadczenia o stanie majątkowym strony, co było sprzeczne z art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej zgodnie, z którym sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się, m.in. na podstawie ww. oświadczenia. Kierownik Ośrodka złożyła pisemne wyjaśnienie w ww. zakresie, które przyjęto.

W kontrolowanych decyzjach administracyjnych nie wskazano kwoty odpłatności ponoszonej przez Gminę Stargard za pobyt osób skierowanych do domu pomocy społecznej. W trakcie kontroli pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności zawierania tej informacji w decyzjach administracyjnych.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej z datą wpływu do Ośrodka, a po za jednym przypadkiem także dokumenty stanowiące podstawę do skierowania do domu pomocy społecznej. Przeprowadzono, w ustawowym terminie, rodzinne wywiady środowiskowe, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. W jednej sprawie dochód klienta był nieprawidłowo ustalony, a w pozostałych sprawach dochód ustalono prawidłowo. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Podczas czynności kontrolnych omówiono z Kierownikiem Ośrodka stwierdzone uchybienia i pouczono o konieczności ich wyeliminowania oraz wzmożeniu nadzoru nad sporządzaną dokumentacją.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w ogrzewalni, noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Zgodnie z art. 51 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych jest ośrodkiem wsparcia. W myśl art. 97 ust. 5 rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych.

W 2022 r. z pomocy w formie schronienia tymczasowego w:

- schronisku dla osób bezdomnych skorzystało 5 osób,
- noclegowni skorzystało 5 osób,
- ogrzewalni skorzystały 2 osoby

W 2023 r. z pomocy w formie schronienia tymczasowego w:

- schronisku dla osób bezdomnych skorzystało 6 osób,
- noclegowni skorzystała 1 osoba,
- ogrzewalni skorzystało 5 osób.

(akta kontroli str.43)

W okresie objętym kontrolą realizację zadania w zakresie zapewnienia schronienia tymczasowego regulowała uchwała XXV1/238/21 Rady Gminy Stargard z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie ustalenia w zakresie zadań własnych, szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za udzielenie wsparcia w postaci tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

(akta kontroli str. 164 - 165)

Ustalono, że ww. uchwała jest niezgodna z przepisami ustawy o pomocy społecznej, w zakresie dotyczącym odpłatności za schronienie. Zgodnie z przyjętą Uchwałą odpłatność za schronienie odnosi się do miesięcznego kosztu pobytu w schronisku, a nie do dochodu osoby skierowanej do schroniska. Wskazano Kierownikowi konieczność wystąpienia do Rady Gminy z wnioskiem o powołanie uchwały zgodnej z przepisami ustawy o pomocy społecznej, która będzie ustalała wysokość odpłatności w odniesieniu do dochodu.

Przed sporządzeniem niniejszego protokołu ustalono, że badana uchwała utraciła moc, ponieważ w życie weszła uchwała Nr LIII/470/23 Rady Gminy Stargard z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za udzielenie wsparcia w postaci tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, która nie wyeliminowała stwierdzonej nieprawidłowości i nadal odpłatność za schronienie odnosi się do miesięcznego kosztu pobytu w schronisku, a nie do dochodu osoby skierowanej do schroniska.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za schronienie tymczasowe, na podstawie następujących decyzji:

1. SŚ.433.4.2022 z dnia 24.01.2022 r.,
2. SŚ.433.2.2022 z dnia 17.01.2022 r.

(akta kontroli str. 166)

Badane decyzje w treści podstawy prawnej posiadały art. 108 k.p.a. Jednakże rzeczony decyzje w treści rozstrzygnięć nie nadawały stronom postępowań uprawnienia do natychmiastowej realizacji decyzji oraz nie odzwierciedlały takiej konieczności w treści uzasadnień oraz dokumentacji spraw. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 22 - 23.

W badanych decyzjach, rozstrzygnięcie o przyznaniu pomocy jest określone jako skierowanie do Stowarzyszenia Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi, zamiast rozstrzygnięcia o udzieleniu schronienia przez przyznanie tymczasowego schronienia w formie, o którą ubiegały się strony postępowań. Zgodnie z art. 48a

ustawy o pomocy społecznej udzielenie schronienia następuje przez przyznanie w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Ustalono, że osoba skierowana do schroniska dla osób bezdomnych jest zobowiązana do ponoszenia odpłatności za schronienie. W badanych decyzjach odpłatność określona była jako kwota zwrotu, co jest sprzeczne z art. 97 ust. 1 zgodnie, z którym Ośrodek ustala opłatę za pobyt w ośrodkach wsparcia, jakim niewątpliwie jest schronisko dla osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Podczas czynności kontrolnych ustalono, że przed wydaniem decyzji kierującej do schroniska dla osób bezdomnych zostały podpisane kontrakty socjalne z osobami bezdomnymi.

Przyznanie pomocy w formie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych, poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które zawierały dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia, wyczerpująco opisywały sytuacje klientów. Dochód był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. Ustalono również, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 15 - 16. Decyzje wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Podczas czynności kontrolnych omówiono z Kierownikiem Ośrodka stwierdzone uchybienia i pouczone o konieczności ich wyeliminowania oraz wzmożeniu nadzoru nad sporządzaną dokumentacją.

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z art. 44 ustawy o pomocy społecznej sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. W kontrolowanym okresie Gmina Stargard nie posiadała uchwały w sprawie ustalenia sposobu sprawiania pogrzebu przez Gminę.

Kierownik Ośrodka przedłożyła do wglądu projekt uchwały w sprawie określenia zasad sprawienia pogrzebu, którą planowano przedłożyć Radzie Gminy na posiedzeniu w listopadzie 2023 r. Jednak do dnia kontroli Kierownik Ośrodka nie przedłożyła zespołowi kontrolującemu uchwały Rady Gminy Stargard w zakresie pochówku. (akta kontroli str. 169 - 171)

W kontrolowanym okresie Ośrodek zorganizował 1 pogrzeb osoby bezdomnej. W aktach sprawy znajdował się akt zgonu się oraz adnotacja urzędowa pracownika socjalnego dotycząca sytuacji rodzinnej osoby zmarłej.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

V. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niefinansowe)

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli pracownicy socjalni Ośrodka w Stargardzie realizowali pracę socjalną, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w kontrolowanym okresie, w ramach pracy socjalnej podejmowano działania, mające charakter interdyscyplinarny. Z uwagi na dobro rodzin i osób, pracownicy socjalni współpracowali z przedstawicielami placówek oświatowych, służby zdrowia, Policji i innych instytucji działających na rzecz rodziny, tj. Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej, GKRPA, GZI, PCPR, kuratorów, stargardzkiego Stowarzyszenia Klub Abstynenta „Ala”, PUP, Regionalnego Centrum Kryzysowego w Stargardzie. Wsparcie udzielne w formie pracy socjalnej opisywano w wywiadach środowiskowych. Pracownicy socjalni sporządzali również notatki z wizyt w środowisku. W pracy socjalnej wykorzystywano kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego i kontrakt socjalny. Z klientami prowadzono rozmowy, negacje oraz mediacje. Dokumenty opisujące pracę socjalną znajdowały się w teczkach osób/rodzin. Wybór narzędzia należał do pracownika socjalnego, który był dostosowany do indywidualnej sytuacji osoby/rodziny objętej wsparciem.

Skontrolowano 5 spraw, w których udzielono wsparcia wyłącznie w formie pracy socjalnej. Podejmowane działania dotyczyły:

- Wypełnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczej – był informowany Sąd o sytuacji rodziny, w przypadku stwierdzenia problemów w sprawowaniu ww. funkcji był przyznawany asystent
- Nieprawidłowe relacje rodziny – rozmowa pracownika socjalnego z członkami skonfliktowanej rodziny, monitoring rodziny z dzieckiem, pomoc w wypełnieniu wniosku o ustalenie stopnia niepełnosprawności
- Działania mające na celu poprawę funkcjonowania osoby poprzez poprawę warunków bytowych – wymiana łóżka, uzyskanie zlecenia na zakup pieluchomajtek, współpraca z lekarzem rodzinnym

Podejmowane działania zostały udokumentowane w Karcie działań pracy socjalnej.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt

socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kontrola wykazała, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie, na podstawie art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w 2023 r. zawarł 7 kontraktów socjalnych – cz. A. Sprawdzono kontrakty socjalne zawarte w kontrolowanym okresie.

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na druku „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej.

Ustalono, że kontrakty socjalne zostały prawidłowo sporządzone. Cele główne i szczegółowe zostały prawidłowo sformułowane, wskazane działania związane były z osiągnięciem określonych celów. Osoby, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne, były monitorowane przez pracownika socjalnego w trakcie ich realizacji. Monitoring prowadzony był za pomocą ustaleń telefonicznych odnotowanych na piśmie, osobistych wizyt. W przypadku, gdy sytuacja wymagała podjęcia dodatkowych działań wprowadzane były zmiany. Kontrakty zostały rozliczone w terminie. Po zakończeniu kontraktu monitorowano sytuację klientów.

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek udzielił wsparcia 5 osobom opuszczającym zakłady karne. W ramach wsparcia udzielono pomocy w formie niepieniężnej i pieniężnej. Łącznie, w kontrolowanym okresie, przyznano 7 świadczeń niepieniężnych i 9 świadczeń pieniężnych.

Ośrodek w Stargardzie w czasie objętym kontrolą współpracował ze stowarzyszeniem Misja Dobra Nowina w Stargardzie, w ramach realizacji Programu POPŻ. Łącznie wdano 276 skierowań dla 723 osób.

(akta kontroli str. 172-180)

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Ustalono, że kwestionariusze rodzinnych wywiadów środowiskowych opatrywano różnymi pieczęciami Ośrodka. Część kwestionariuszy opatrzone pieczęcią zgodną z wzorem określonym w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu

środowiskowego, tj. która posiadała nazwę, adres, NIP lub REGON Ośrodka, a część pieczęcią, która nie spełniała ww. wymogów. W związku z tym poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności ujednolicenia pieczęci, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 3.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy ocenić pozytywnie z uchybieniami.

Za stwierdzone w niniejszym protokole uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 22-24 maja 2017 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami. Wobec powyższego, w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 10 lipca 2017 r. zalecono:

- Przestrzegać zasady określonej w uchwale nr 221 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 przy ustalaniu liczby dzieci i uczniów, którym zostanie udzielona pomoc w formie posiłku, bez wydawania decyzji administracyjnej,
- Dokonać zwrotu dotacji w wysokości 35 zł wraz z odsetkami, w terminie 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że ww. zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego

otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 13 marca 2025 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu:

Stargard, 25.03.2025 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej:

Anna Ładniak

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Kontrolujący:

1. Iwona Szczygieł

Starszy inspektor wojewódzki
w Wydziale zdrowia i Polityki społecznej,

2. Monika Wilczyńska

Inspektor wojewódzki
w Wydziale zdrowia i Polityki społecznej